

Bereid je voor op de Basisverzekering Arbeidsongeschiktheid Zelfstandigen (BAZ)

Inhoud

1. Inleiding	2
2. Wie valt onder de verplichte arbeidsongeschiktheidsverzekering?.....	3
Toegang zonder medische selectie.....	3
Uitsluitingen van de verzekeringsplicht.....	3
3. Claimbeoordeling BAZ	5
Wanneer is er recht op een uitkering?	5
Ziekmelding en start wachttijd	5
Sociaal medisch beoordelen arbeidsvermogen (SMBA).....	5
Uitkeringshoogte	6
Beëindiging van het recht	6
4. De opt-outregeling	7
Toetsingskader opt-outregeling	7
Uitsluitingen: broodfondsen en ongevallenverzekeringen.....	7
Overgangsrecht: eerbiedigende werking van bestaande polissen	8
Strengere eisen na peildatum	8
Aanvraag en procedure opt-out.....	8
Waarom nu actie ondernemen?	8
Peildatum: formele vaststelling	9
5. Tijdsdruk op de wetsbehandeling.....	10

1. Inleiding

Sinds 2019 wordt gewerkt aan de invoering van een verplichte Basisverzekering arbeidsongeschiktheid voor zelfstandigen (BAZ). Deze verplichtstelling komt voort uit het pensioenakkoord dat in juni 2019 werd gesloten tussen het kabinet en de sociale partners (werkgevers en werknemers).

De BAZ is een nadrukkelijke wens van de vakbonden, die hiermee oneerlijke concurrentie tussen zelfstandigen en werknemers willen tegengaan. Momenteel zijn er ruim een miljoen zelfstandig ondernemers zonder AOV, die bij arbeidsongeschiktheid terugvallen op de bijstand.

Ook het demissionaire kabinet-Schoof ondersteunt de invoering van een verplichte verzekering. Argumenten daarbij zijn solidariteit en inclusiviteit: ook zelfstandigen met risicovolle beroepen of gezondheidsrisico's moeten toegang hebben tot een vangnet. Hoewel de exacte koers van een nieuw kabinet nog niet duidelijk is, ligt het in de lijn der verwachting dat de ingezette lijn wordt voortgezet.

De daadwerkelijke invoering wordt niet eerder dan rond 2030 verwacht, mede door uitvoeringsproblemen bij UWV. Toch is het nú al belangrijk dat ondernemers en adviseurs zich goed voorbereiden, aangezien het wetsvoorstel al grotendeels is uitgewerkt en ingrijpende gevolgen heeft voor bestaande en nieuwe AOV's.

2. Wie valt onder de verplichte arbeidsongeschiktheidsverzekering?

De BAZ is uitsluitend bedoeld voor zelfstandige ondernemers die fiscaal kwalificeren als **IB-ondernemer**. Dit zijn ondernemers die inkomsten genieten uit 'winst uit onderneming' volgens de Wet inkomstenbelasting 2001. Hieronder vallen ondernemers met een eenmanszaak, vof of maatschap. Het al dan niet hebben van personeel is niet relevant: ook zelfstandigen met werknemers vallen onder de verplichtstelling, zolang ze aan het winstcriterium voldoen.

Toegang zonder medische selectie

Zelfstandigen met een bestaande medische aandoening komen eveneens in aanmerking, zolang zij in het kalenderjaar voorafgaand aan de startdatum **aantoonbare winst** hebben behaald. Er vindt **geen medische beoordeling vooraf** plaats – passend bij het solidariteitsprincipe van deze publieke regeling.

Ziekmelden op de eerste dag van de verzekering is mogelijk; er start dan een wachttijd van 52 weken. De eerder behaalde winst is bepalend voor de vaststelling van het verzekerd inkomen.

Uitsluitingen van de verzekeringsplicht

- **Dga's** (directeur-groootaandeelhouders) werkzaam via een BV vallen buiten de regeling.
- **Ondernemers uit de kleine ondernemingsregeling (KOR)** (jaaromzet < €20.000) zijn eveneens uitgezonderd. Dit zijn kleine ondernemers die ontvangen de inkomsten resultaat niet uit dienstbetrekking en zijn ook vrijgesteld van het afdragen van btw.

Opt-out via particuliere verzekering

Er komt een **opt-outregeling** voor ondernemers met een particuliere AOV. Als hun verzekeraar hen aanmeldt bij de sociale verzekeringsadministratie, zijn zij vrijgesteld van deelname. Zie hoofdstuk 4 voor verdere toelichting.

Dga's bewust buiten de regeling gehouden

In tegenstelling tot de vroegere WAZ (Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen) zijn dga's in dit voorstel **niet opgenomen**. Redenen hiervoor zijn de afwijkende fiscale positie, complexiteit in uitvoering en het feit dat veel dga's al zelf voorzieningen treffen.

Noot: Tijdens de internetconsultatie werd kritiek geuit op deze uitsluiting. Het Register Belastingadviseurs (RB) pleit bijvoorbeeld voor opname van dga's in artikel 9 van het wetsvoorstel, met premieheffing via het gebruikelijk loon (art. 12a Wet LB), om strategische omzetting naar BV's te voorkomen.

3. Claimbeoordeling BAZ

Wanneer is er recht op een uitkering?

De BAZ hanteert een eenvoudiger toets dan de WIA. De vraag luidt:

Kan de zelfstandige, ondanks beperkingen, nog het wettelijk minimumloon verdienen in een 'drempelfunctie'?

Zo ja, dan is er geen recht op uitkering. Het gaat dus om een alles-of-niets-principe.

Ter vergelijking: bij de WIA ontstaat recht op uitkering bij >35% inkomensverlies, ook bij gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid.

Ziekmelding en start wachttijd

De ziekmelding bij UWV moet de eerste ziektedag bevatten, die ook met terugwerkende kracht gemeld mag worden.

- Wachttijd: 52 weken
- Re-integratieondersteuning: mogelijk, maar niet verplicht
- Terugwerkende kracht ziekmelding: max. één jaar

Rond week 42 krijgt de ondernemer bericht over de aanvraagmogelijkheid van een BAZ-uitkering.

Sociaal medisch beoordelen arbeidsvermogen (SMBA)

De beoordeling door UWV richt zich op het **vermogen tot arbeid**, niet op het eigen beroep. De methode (Sociaal Medisch Beoordelen Arbeidsvermogen) is al bekend uit de Wajong en is voor UWV qua uitvoering minder belastend dan de WIA-beoordeling:

- **Verzekeringsarts:** stelt klanttype vast
- **Arbeidsdeskundige:** toetst haalbaarheid van drempelfuncties

UWV heeft aangegeven dat de uitvoeringscapaciteit voorlopig ontbreekt, wat invoering vertraagt.

Uitkeringshoogte

- Uitkeringspercentage: 70% van de uitkeringsgrondslag
- Uitkeringsgrondslag: winst uit onderneming (inclusief ondernemersaftrek/MKB-vrijstelling)
- Maximum verzekerd inkomen: ± €38.000 → bijna 143% van minimumloonniveau, zodat 70% daarover precies uitkomt op 100% van het minimumloon. Premie wordt ook alleen geheven tot het niveau van dit max verzekerde inkomen.
- Middelingsregeling: inkomensmiddeling mogelijk over de laatste drie jaar
- Duur: tot AOW-leeftijd

Inkomensverrekening

Van elke verdiende euro wordt €0,70 gekort. Hierdoor wordt arbeid gestimuleerd.

Beëindiging van het recht

De uitkering eindigt bij:

- Bij het bereiken van de AOW-gerechtigde leeftijd
- structureel herstel (op basis van driejaargemiddelde)
- overlijden (eenmalige nabestaandenuitkering)
- detentie (> vier weken)
- andere wettelijke uitsluitingsgronden

Binnen vijf jaar kan het recht herleven bij hernieuwde arbeidsongeschiktheid of beëindiging van detentie, mits de eerdere beëindigingsreden niet langer geldt.

4. De opt-outregeling

De opt-outregeling houdt in dat de ondernemer niet mee hoeft te doen aan de verplichte arbeidsongeschiktheidsverzekering (BAZ) indien er via de particuliere verzekeraar een minstens vergelijkbaar private arbeidsongeschiktheidsverzekering is afgesloten.

Dit is aantrekkelijk want private verzekeraars bieden ruimere dekkingen t.o.v de BAZ.

De BAZ keert immers alleen uit bij volledige arbeidsongeschiktheid, met een toets op eenvoudige functies. Particuliere verzekeringen bieden ruimere dekkingen, zoals:

- Beroepsarbeidsongeschiktheid: bij verlies van het eigen beroep
- Passende arbeid: geen werk onder eigen niveau vereist

Toetsingskader opt-outregeling

Een particuliere AOV geeft recht op opt-out als deze:

- langdurige uitkering biedt (bij voorkeur tot AOW-leeftijd)
- vóór de peildatum is afgesloten
- geen medische uitsluitingen bevat
- minimaal 70% van de winst uit onderneming dekt
- wachttijd max. 52 weken bedraagt
- uitkeringshoogte tenminste het minimumloon bedraagt

Let op: polissen met medische uitsluitingen komen na de peildatum nooit in aanmerking voor de opt-outregeling.

Uitsluitingen: broodfondsen en ongevallenverzekeringen

Deze initiatieven voldoen niet aan de minimumeisen, vanwege:

- beperkte uitkeringsduur
- afwezigheid van dekking bij langdurige arbeidsongeschiktheid

Overgangsrecht: eerbiedigende werking van bestaande polissen

Voor bestaande verzekeringen geldt een soepeler regime:

- Actief vóór de peildatum
- Eindleeftijd $\geq$ 55 jaar (bij voorkeur AOW)
- Polis mag geen beperkte uitkeringsduur bevatten (bijv. max 5 jaar)
- Er zijn geen voorwaarden opgenomen t.a.v. medische uitsluitingen

Strengere eisen na peildatum

Voor AOV's afgesloten na de peildatum gelden:

- volledige gelijkwaardigheid aan BAZ
- polis mag geen medische uitsluitingen bevatten
- premie $\geq$ publieke BAZ-premie
- volledige bewijslast bij ondernemer
- controle door UWV/Belastingdienst

Aanvraag en procedure opt-out

- Aanvraag opt-out loopt via verzekeraar naar de Belastingdienst, binnen 13 weken na inwerkingtreding van de wet.
- Ondernemer dient te verklaren mee te willen doen aan de opt-out
- Geldt ook voor nieuwe ondernemers

Waarom nu actie ondernemen?

- Nu afgesloten polissen vallen waarschijnlijk onder het **overgangsrecht**
- Na de peildatum gelden zwaardere eisen (en hogere kosten omdat premie dan minimaal gelijk moet zijn aan de hoge BAZ-premie)
- Overgangsrecht kan snel eindigen, bijv. direct na indienen van voorstel aan de Raad van State of juist op advies van de Raad van State.

•

Peildatum: formele vaststelling

Het soepelere overgangsrecht geldt tot de peildatum. Deze wordt vastgelegd via een ministeriële regeling door de minister van SZW . Het is nog niet bekend wanneer dit gaat gebeuren maar de mogelijkheid bestaat dat dit tegelijkertijd gebeurt met het aanvragen van advies van de Raad van State. Dat wordt al einde van dit jaar verwacht. Vandaar dat het nu het moment is om actie te ondernemen om te zorgen voor een passende AOV voor ondernemers.

Advies: *check bestaande AOV-polissen of sluit tijdig een nieuwe passende polis af.*

Neem contact op met een gespecialiseerde intermediair om te kijken of het mogelijk is een AOV te sluiten die voldoet aan de overgangsregeling voor de opt-out.

5. Tijdsdruk op de wetsbehandeling

Tenzij het nieuwe kabinet besluit af te zien van de verplichte BAZ, zal de wetsbehandeling naar verwachting het komende jaar plaatsvinden. De daadwerkelijke invoering laat nog enkele jaren op zich wachten, maar de voorbereidingen zijn in volle gang om de wet tijdig in de Staatscourant gepubliceerd te krijgen.

Deze tijdsdruk hangt samen met de mogelijkheid om €600 miljoen aan Europese subsidie te ontvangen uit het Herstel- en Veerkrachtplan. Voorwaarde is dat het wetsvoorstel vóór augustus 2026 is vastgesteld en gepubliceerd. Er ligt daarom stevige druk op het wetgevingsproces om de BAZ tijdig door zowel de Tweede als de Eerste Kamer te loodsen. En de grote vraag is of dit gehaald gaat worden.